

Kokouskutsu Seurakunnanvaltuuston III ylimääräinen kokous 2022

Helsingin hiippakunnan piispana olen kutsunut 06.06.2022 päivätyllä kokouskutsulla Helsingin ortodoksisen seurakunnan seurakunnanvaltuuston jäsenet ylimääräiseen seurakunnanvaltuuston kokoukseen kirkkojärjestyksen 88 §:n 3 ja 4 momenttien mukaisesti.

Valtuuston III ylimääräisen kokous oli määrä pitää 11.08.2022, mutta sitä jouduttiin siirtämään sairaustapauksen vuoksi pidettäväksi 29.08.2022. Maanantaina 29.08.2022 aloitettu seurakunnan valtuuston III ylimääräinen kokous ei saavuttanut päätösvaltaisuutta, jolloin kokous keskeytettiin. Valtuutetuille on ilmoitettu 29.08.2022, että kokousta jatketaan keskiviikkona 07.09.2022. Keskiviikkona 07.09.2022 jatkettu seurakunnanvaltuuston III ylimääräinen kokous ei saavuttanut päätösvaltaisuutta, jolloin kokous keskeytettiin. Valtuutetuille on 16.09.2022 ilmoitettu, että kokousta jatketaan torstaina 06.10.2022. Torstaina 06.10.2022 jatkettu seurakunnanvaltuuston III ylimääräinen kokous ei jälleenkään saavuttanut päätösvaltaisuutta, jolloin kokous keskeytettiin.

Helsingin ortodoksisen seurakunnanvaltuuston III ylimääräistä kokousta jatketaan **27 päivänä lokakuuta 2022 klo 17:30** seurakuntasalissa.

Kirkkojärjestyksen 81 § mom 3 mukaisesti olen määrännyt Arvo Kokkosen Helsingin seurakunnanvaltuuston III ylimääräisen kokouksen puheenjohtajaksi. Kokouksen sihteerinä toimii pastori Lasarus Jalonen. Esityslista ja materiaali on toimitettu valtuuston jäsenille 28.07.2022.

Seurakuntavaltuuston jäsenille on 11.10.2022 toimitettu Kirkollishallituksen lakimiesjäsenen muistio ja tämän kokouskutsun liitteenä julkisoikeuden dosentti Veijo Tarukanteleen 06.10.2022 lausunto.

Pyydän seurakunnanvaltuuston jäseniä vakavasti huomioimaan, että heillä on virkavelvollisuus osallistua kokouksiin. Kokouksesta voi olla poissa vain pätevästä osoitetusta syystä.

Aika   Torstaina 27.10.2022 klo 17:30.

Paikka   Helsingin seurakunnan seurakuntasali, Unioninkatu 39 sisäpiha

Läsänä

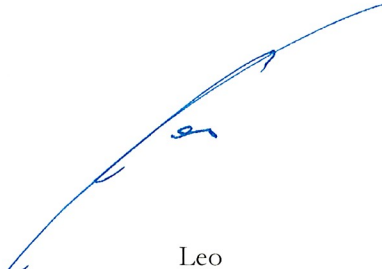
Bly Ritva, 1. varapuheenjohtaja
Brodkin Jefim, puheenjohtaja
Brodkin Leena
Juntunen Pertti
Karpin Miika
Kilpinen Kim
Kontkanen Mika
Lampinen Marina
Lappalainen Anatoli, 2. varapuheenjohtaja
Lindström Anja
Murto Risto
Palola Elina
Pelkonen Markku
Penttonen Soili
Saarinen Ulla
Salminen Markku, kirkkoherra
Soraniva Anna
Stenberg Andreas
Tamminen Elise
Virolainen Joonas
Väisänen Iryna
Jalonen Lasarus, kokouksen sihteeri

Kutsuttuna

Haminan piispa Sergei
Kokkonen Arvo, kokouksen puheenjohtaja
Mendes Kristiina, hallintopäällikkö
Rosenberg Kaj, kiinteistöpäällikkö

Helsingissä 12.10.2022

HIIPPAKUNNAN PIISPA

Leo
Helsingin ja koko Suomen arkkipiispa

Litteet:

- Kirkollishallituksen lakimiesjäsenen muistio 10.10.2022
- Julkisoikeuden dosentti Veijo Tarukanteleen lausunto 06.10.2022

MUISTIO 10.10.2022

NÄKEMYS MENETTELYTAVASTA KIRKOLLISHALLITUKSEN LAKIMIESJÄSEN

Minulta on pyydetty kirkollishallituksen nimissä annettavaa ohjeistusta piispan oikeudesta kutsua seurakunnanvaltuusto koolle ja velvollisuudesta osallistua kokoukseen.

Ortodoksisen kirkon kirkkojärjestyksen 88 §:n 3 momentin mukaan kirkollishallitus ja hiippakunnan piispa voivat lisäksi kutsua valtuuston koolle. Toimivalta on rinnakkainen, kumpikin erikseen voi kutsua kokouksen koolle. Tätä on korostettua kirkkojärjestyksen esitöissä toteamalla, että sekä piispa että kirkollishallitus voivat kutsua valtuuston koolle. **Piispa kutsuu määräämänsä kokouksen koolle (kirkkojärjestyksen 88 §, 4 momentti). On syytä varmistaa, että kutsujana on piispa. Kukaan muu kuin piispa ei voi lähettää kutsua silloin, kun kyseessä on kirkkojärjestyksen 88 §:n 3 momentissa tarkoitettu piispan määräämä kokous.**

Kirkkojärjestyksen 81 §:n 3 momentin mukaan hiippakunnan piispa voi määrätä erityisestä syystä tiettyä kokousta tai tietyn asian käsittelemistä varten valtuuston puheenjohtajaksi sopivaksi katsomansa henkilön.

Seurakunnanvaltuuston jäsenellä on velvollisuus osallistua kokouksiin, ellei hänellä ole pätevää estettä olla poissa kokouksesta. Velvollisuus koskee myös piispan tai kirkollishallituksen koolle kutsumaa kokousta. **Kyseessä on virkavelvollisuus**, koska julkista valtaa käyttäviin ortodoksisen kirkon luottamuselimiin sovelletaan virkavastuuta (rikoslaki 40 luku 11 §, 1 momentti, 1-kohta). Etenkin toistuva velvollisuuden laiminlyönti voi johtaa jopa rikosvastuuseen (näin Pekka Viljanen, Keskeiset rikokset, 2018, s. 934). **Esteestä on aina ilmoitettava kokouksen puheenjohtajalle tai seurakunnan kansliaan etukäteen.**

Pyydettyinä lausuntona esitän kunnioittavasti seuraavaa

Tässä lausunnossa keskityn kysymykseen kirkkojärjestyksessä säädetyistä toimivallasta kutsua seurakunnanvaltuusto koolle liittyen Helsingin ortodoksisen seurakunnan piirissä tapahtuneeseen menettelyyn

Ortodoksisesta kirkosta annetun lain (kirkkolaki, 2006:985) 5 §:n mukaan kirkon toiminnasta ja hallinnosta säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä (2007:174). Kirkkolain 43 §:ssä on säädetty, että hiippakunnan piispan tehtävistä säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä. Kirkkolain 39 §:ssä säädetään hiippakunnan piispan tehtävistä. Pykälästä ilmenee, että piispa on esipaimen, joka johtaa hiippakuntaa sekä ohjaa ja valvoo seurakuntaa siten kuin kirkkojärjestyksessä määrätään. Sanotun lain 76 §:ssä on säännös seurakunnan hallinnosta säätämisestä kirkkojärjestyksellä.

Kirkkojärjestyksen 63 §:n 9- kohdassa on säädetty, että hiippakunnan piispa suorittaa ja päättää muun muassa kirkkojärjestyksen mukaan hänelle kuuluvat tehtävät. Kirkkojärjestyksen 88.3 §:n mukaan kirkollishallitus ja hiippakunnan piispa voivat lisäksi kutsua seurakunnanvaltuuston koolle. Kirkkojärjestyksen 88.4 §:n mukaan seurakunnanvaltuuston kutsuu koolle seurakunnanvaltuuston puheenjohtaja lukuunottamatta juuri tapauksia, joissa kutsujana on kirkollishallitus ja piispa. Näissä tilanteissa kokouksen kutsuu koolle kirkkojärjestyksen mukaan asianomainen viranomainen. Tämä viittaus asianomaiseen viranomaiseen ei tarkoita tässä säännöskokonaisuudessa sitä, että esim. seurakunnanvaltuuston puheenjohtajalle olisi annettu edellä siteerattujen nimenomaisten toimivaltasäännösten ohella jotain näistä toimivaltasäännöksistä eroavaa toimivaltaa. Kokouksutsua ja asialistaa koskevat kirkkojärjestyksen 88.4 §:n säännökset. Piispa voi määrätä puheenjohtajan tiettyä kokousta tai tietyn asian käsittelyä varten.

Ensinnä on todettava, että kirkkolaissa on laillinen ja riittävä valtuutus säätää hiippakunnan piispalle kirkkojärjestyksellä oikeus kutsua koolle seurakunnanvaltuusto.

Piispan oikeus kutsua seurakunnanvaltuusto koolle tällaista kokousta koskevassa kokouksutsussa mainittujen asioiden käsittelyä varten on kirkkojärjestyksen 88.3 §:n nojalla selvä. Kirkkolain 57.3 §:n mukaan, jos asiaa ei ole mainittu kokouksutsussa, sitä ei voi ottaa päätettäväksi. Mainitunlaisen kokouksen kokouksutsussa mainitut asiat puolestaan voidaan ottaa käsiteltäväksi ja päätettäväksi.

On aihetta korostaa sitä, että piispan oikeus kutsua kirkkojärjestyksen mukaan koolle seurakunnanvaltuuston kokous on toimivaltasäätelyä. Valtuus on lakiin perustuva. Taustalla on myös piispan asemaa koskeva kanoninen perinne. Mistään valtakunnan yleisestä lainsäädännöstä ei johdu mitään, mikä olisi ristiriidassa kirkkojärjestyksen toimivaltasäätelyn kanssa.

Edellä on se normatiivinen kehys, jonka piirissä on ratkaistava kysymys, voiko seurakunnanvaltuuston puheenjohtaja kirkkojärjestyksen 88.4 §:n nojalla kutsua koolle seurakunnanvaltuuston käsittelemään jo piispan kutsuman kokouksen esityslistalla olevien asioiden käsittelyä ja päättämistä varten esim. tilanteessa, jossa piispan kutsuma kokous ei ole voinut jäsenten puutteen vuoksi eli sisäisesti päätösvallattomana käsitellä ja ratkaista kokouksutsussa mainittuja asioita. Piispan kutsumaa kokousta on pitänyt siirtää ja tässä välissä on seurakunnanvaltuuston valitsema puheenjohtaja kutsunut koolle seurakunnanvaltuuston kokouksen, jonka asialistalla on ollut samoja asioita kuin on piispan kutsuman kokouksen asialistalla.

On todettava, että piispan kutsuma kokous voidaan ilman muuta siirtää ja määrätä uusi käsittelypäivä käsittelemään samoja asioita kuin on ollut piispankutsuman alkuperäisen kokouksen

asialistalla. Ei siis ole mitään lakisäateistä estettä tällaiselle menettelylle. Kyse on piispan toimivallan suojaamisesta.

Edellä kuvattua tilannetta varten ei ole yksityiskohtaisia säännöksiä, joiden mukaisesti tilanne eli kysymys valtuuston puheenjohtajan rinnakkaisesta toimivallasta olisi ratkaistava.

Piispan toimivalta on lakiin perustuva. Piispa on menetellyt lainmukaisesti kutsuessaan valtuuston kokouksen. Kokousta on voitu ja tullutkin, koska esim. piispan määräämää kutsun peruutusta ei ole, siirtää uudelle kokousajankohdalle alkuperäisellä asialistalla. Asialista on myös keskeinen, koska sen sisältö määrittää sitä, mihin piispan määräyksen eli toimivallankäyttö kohdistuu. Voi todeta, että kirkkolaisissa kutsutoimivalta on säännösten mukainen: seurakunnanvaltuuston puheenjohtaja ja kirkkohallitus ja hiippakunnan piispa. Asia muuttuu, kun piispa on kutsunut jo kokouksen koolle. Rinnakkainen kutsutoimivalta piispan jo kutsunan kokouksen asialistan mukaisten asioiden käsittelyä ja ratkaisemista varten, ei ole mahdollista. Piispa on käyttänyt siis toimivaltaansa. Seurakunnanvaltuuston puheenjohtaja ei voi ohittaa piispan toimivaltaa ja kutsua piispan kutsunan kokouksen asialistalla olevien asioiden käsittelyä ja päättämistä varten ikään kuin syrjäyttäen piispan toimivallan käytön valtuuston kokousta koolle. Suomen ortodoksinen kirkko on julkisoikeudellinen yhteisö. Tällaisessa yhteisössä toimivaltasäännökset ovat jyrkkiä. Olisi ylipäättään omituinen tilanne, että samojen asioiden käsittelyä varten voitaisiin kilpailuluonteisesti kutsua seurakunnanvaltuuston kokouksia koolle. Piispan toimivaltaan on suhtauduttava vakavuudella ja piispan määräystä kutsusta ja asialistasta on kunnioitettava. Muutoin seurakunnan hallinnollinen mekanismi voi horjua.

Päädyn siihen, että seurakunnanvaltuuston valitseman puheenjohtajan kutsu käsittelemään jo piispan kutsunan kokouksen asialistalla olevia asioita kuvatussa tilanteessa on vastoin ortodoksista kirkkoa velvoittavia säännöksiä.

Seurakunnanvaltuuston jäsenet ovat olleet myös velvollisia osallistumaan piispan kutsuun valtuuston kokoukseen. Ilman muuta seurakunnanvaltuuston jäsenille kuuluu omalta osaltaan huolehtia, että päätösvaltainen kokous saadaan koolle. Tämä sisältyy seurakunnanvaltuuston jäsenten asemaan ja tehtävään. Tässä ei nyt puhuta yksittäisten jäsenten kohdalla tilanteesta, jossa on yksilöä koskeva laillinen syy olla osallistumatta.

Seurakunnanneuvoston kirkkolain 60 §:ssä säädetty laillisuusvalvontatehtävä on vakava ja vastuullinen sekä itsenäinen tehtävä. Sitä hoitaessaan neuvosto voi nojata vain kirkkoa koskevaan lainsäädäntöön, jota on tarkoin noudatettava.

Jyväskylässä 6.10.2022

Veijo Tarukannel, julkisoikeuden dosentti, emeritus ylituomari